

MAGYARAI

Taxa postală plătită
aprobării Dir. Gen.

T. „Otthon” Írók és Hírlapírók Köre
BUDAPEST
HUNGARIA VII., Erzsébet-körút 9—11.

Igazgató és felelőszerkesztő:
dr. Pál Árpád

Laptulajdonos: SZENT LÁSZLÓ NYOMDA R.-T.
Törv. lapjatszám:
Trüb. Bitor III. Nr. ord. 11/11 Jun. 1938.

Főmenedzser: dr. Gyártás Elemér

A magyarországi miniszterelnök hivatalos közlést tett a cseh-magyar megegyezés meggyorsítására indított diplomáciai tevékenységről

Bizalmát nyilvánította a német, olasz és lengyel segítő közreműködés iránt. — Kifejezte, hogy a bizonytalanságot lehetetlenség továbbra is fenntartani

Budapestről jelentik: A cseh-magyar probléma jelenlegi állásáról Imrédy Béla miniszterelnök Magyar Távirati Iroda munkatársa előtt hétfőn a következő nyilatkozatot tette:

— A komáromi tárgyalások után első és természetes lépésünk az volt, hogy a müncheni határozatban részes és velünk baráti viszonyban álló német és olasz nagyhatalmakhoz fordultunk és külön kiküldötteinél által az előállott helyzetre vonatkozó felfogásunkat előadjuk. E lépésünk hatása alatt a különböző országok külügyi hivatali között élénk diplomáciai tevékenység folyik abból a célból, hogy a magyarok területét visszacsatolásának mielőbb végleg döntésre jusson. A magyar kormány minden lehetőt elkövet a megoldás meggyorsítására. Minden halasztási szándékkal szemben a leghatározottabban fellépünk, mert a hitegetésből, taktikázásból már elég volt. A csehszlovákiában levő magyar néptestvéreink napról-napra súlyosabb üldözéseket szenvednek. Itt olyan mélységesen komoly problémáról van szó, melynél a bizonytalanságot továbbra is fenntartani lehetetlenség. Türelmünket, amelyet eddig tanusítottunk, ne értesse félre senki, mert a nemzet és kormánya feltétlenül van szánva a magyar igazság kiharcolására.

— Természetesen jelentettem ki azt a lépésünket, hogy az említett két nagyhatalomhoz forduljunk. Természetesnek azért, mert évek óta szoros baráti kapcsolatok fejlődtek ki a két állam felé, mely a közös érdekek és mélyen gyökerező érzelmek komponenseiből tevődött össze. Ezek a baráti kötelékek most

csak erősödtek és külön meg kell említenem, hogy

az utolsó hetek eseményei, melyek Magyarországnak is megmutatták a jelentős erőgyarapodás útját, a két nagyhatalom fellépésének tulajdoníthatók. Az általunk mindég szemelőtt tartott erkölcsi vonatkozás is fokozottan hat abban az irányban, hogy politikánkat mind jobban hozzá irányítsuk a tengely politikájához és a tengely országaival a még bensőségesebb megértés útját keressük.

— Harmadik nagy barátunk — folytatta Imrédy — a nagy és új Lengyel birodalom, máris számos tanujelét adta rokonérzésének, barátságának és támogatásának. Ez a politika és ezek az érzelmek részünkről mindég a legmélyebb viszonzásra találtak. A két országnak a történelem tanúságai szerint is a közös érdekek és barátság útján kell haladniuk. A céltudatos külpolitikai vonalvezetés megkívánja, hogy erős, egységes és intézményesen fegyvermezett közszellemre támaszkodjunk. Ennek a közszellemnek megteremtése egyik legfőbb feladatunk és ezért nem tűrhetünk olyan törekvéseket, amelyek különösen az ilyen történelmi napokban a magyar egység és erő ellen irányulnak.

Az amerikai rutének összefoglaló szervezete az önrendelkezési jogért

Budapestről jelentik: Az amerikai Kárpát-Orosz Unió táviratot intézett Imrédy magyar miniszterelnökhöz és kéri, hogy tegye meg a szükséges lépéseket a ruszin nép önrendelkezési jogának elnyerése érdekében. Az Unió, mely az Egyesült-Államokban élő összes ruszinok csúcs-szervezete, a táviratban kifejti, hogy a ruszin népnek el kell válnia Csehszlovákiától. Rámutat a wilsoni 14 pontra, a békeszerződésekre és Millerand kísérő levelére, amelyek önrendelkezési jogot biztosítottak a ruszinok számára. A cseh kormány jog-tiszteletben tartását

megígérte, de azt sohasem tartotta meg, ellenkezőleg: minél inkább kérték a kárpát-oroszok az autonómiát, annál jobban elnyomták őket. Az amerikai Kárpát-Orosz Uniója arra kéri a magyar miniszterelnököt, kezdeményezze a szükséges lépéseket, hogy a wilsoni elveknek tökéletesen eleget tegyenek és a ruszinok megkapják az önrendelkezést és nemzeti szabadság jogát, miáltal elkerülhető lesz egy másik háború és a bolsevizmus tovább terjedésének veszélye.

(Tudósításunk folytatása a 3-ik oldalon.)

Az öreg hajós jelentése

(S. I.) — Végre nyilvánosságra került a titokzatos Runciman-jelentés, melyre a közelmúlt idegtépő heteiben annyiszor hivatkoztak, szövegéből azonban eddig nem tettek közzé semmit. Ha most elolvassuk ezt a történelmi okmányt, megértjük, hogy miért van.

A Runciman-jelentés az anyja a müncheni egyezménynek. Ez a jelentés adta az erkölcsi alapot Anglia későbbi magatartásához, mely akkor fordulatot adott a történelem folyásának. Ebben a jelentésben már szinte minden benne van, ami később történt és ámulatba ejtette a világot.

Ezt a jelentést angolul írták és az angol marad akkor is, ha lefordítják más nyelvekre. Amit általában jellegzetes angol tulajdonságnak szoktunk tekinteni, azt mind megtaláljuk ebben az írásban: a nyugalmat, a hidegvért, a realitást, az igazságra való törekvést. Igaz, hogy van olyan szállóige is, mely „perfid Albion”-t emleget. Ezt a jelzőt akkor érdemelné meg ez az írás, ha utólag készült volna, akkor, amikor az események már lezajlottak. A jelentés azonban szeptember 21-én kelt, a döntés pedig szeptember 29-éről 30-ára virradó éjjelen történt meg Münchenben.

A jelentés onnan indul ki, hogy a szudéták nem akarták a megegyezést a csehekkel, minden alkalmat megragadtak tehát, hogy azt meg-híusítsák és megnyíssák az utat a csatlakozás felé. Ez akkor vált kétségtelenné Runciman számára, amikor a IV. számú cseh tervet nem fogadták el, hanem éltek a máhrisch-ostraui incidens kínálta alkalommal és végleg elszakították a tárgyalások foszladozó fonálát. Erről a IV. tervről, mondja Runciman, maguk a tárgyaló németek is elismerték, hogy szinte teljes-séggel fölkinálta a karlsbadi követelések teljesítését.

Ugyanakkor azonban bevallja az angol lord, hogy ezen a német magatartáson ő nem csodálkozott, hanem azt a történelmi előzmények után a történelmi fejlődés természetes és elkerülhetetlen útjának látta.

„A tapasztalatok, melyeket szerezték — írja a lord — nyílt bizalmatlansággal töltötte őket a cseh államférfiak irányában. Nem nyilatkozhatok arról, hogy ez a bizalmatlanság mily mértékben volt indokolt. Azonban meg-volt s azzal az eredménnyel járt, hogy bármennyire engedékennyé váltak is a prágai kormány nyilatkozatai, a szudéta-német lakosság körében nem keltették a legkisebb bizalmat sem. Ezenfelül 1935-ben a német párt több szavazatot kapott, mint akármilyen más párt és nagyságra a második helyen állottak a prágai parlament összes pártjai között... Ennek ellenére azonban bármikor le lehet őket szavazni. Ezért vannak egyesek közülök azon a véleményen, hogy az alkotmányos úton semmire sem lehet menni.”

Majd így folytatja Runciman:

„E legfőbb követelmények mellett van számos kisebb, helyi elégedetlenség. Nagy számban neveztek ki német vidékekre olyan cseh hivatalnokokat és rendőröket, akik csak keveset vagy semmit sem tudtak németül. Az agrár-reform során a német vidékeken elvett földekre elsősorban csehek telepítettek. Ezek a vi-

...kéken nagy számban építettek cseh iskolákat. Általános volt az az érzés is, hogy az állami vállalatoknál a cseh cégeket kedvezésben részesítették a németekkel szemben..."

„Azon a véleményen vagyok, hogy ezek a panaszok a maguk egészében indokoltak. Még a legújabb időkben is még küldetésem ideje alatt is azt tapasztaltam, hogy a cseh kormány „egyetlenül nem sietett méltányos rendszabályokkal orvosolni ezeket az állapotokat.“

„Mind e panaszokat, mind más hasonlókat csak fokozta az a gazdasági válság, mely a szudétánémet ipart sújtotta, annál is inkább, mert ez az ipar igen nagy szerepet játszik a nép életében. Az elszegényedés, mely mindebből származott, újabb panaszoknak lett a forrása.“

„Mindezeknek s más okoknak következményeképpen a szudétánémet lakosság még 3—4 évvel ezelőtt a kétségbeesés lelkiállapotában élt. A nemzetiszocialista Németország megjelenése azonban felkeltette bennük a reményt. Az a tény, hogy ezután már a saját fajukból való emberek felé fordultak és a német birodalommal akartak egyesülni, nézetem szerint, természetes kialakulást jelent.“

A javaslat, melyet mindezekre felépít, egyszerű és világos: a szudétánémet kerületeket át kell csatolni a német birodalomhoz, mégpedig minél előbb. Más megoldás nincs.

E döntő javaslat mellett azonban néhány igen érdekes tanácsot is ad Runciman. Azt ajánlja, hogy Prága tiltsa el, ha szükséges, törvényt útján, azt az ellenséges izgatást, melyet Prágában az ország szomszédai ellen üznek. Sürgött, hogy Prága alakítsa át külpolitikai kapcsolatait és biztosítsa ezek szomszédjait, hogy nem fog részt venni semmiféle ellenük irányuló akcióban. A nagyhatalmak kezeskedjenek az új Csehszlovákia határaiért. Németország és az új Csehszlovákia pedig kössenek kereskedelmi szerződéseket és nyújtsanak egymásnak kölcsönös kedvezményeket.

Amint ezekből látjuk, szinte minden ügy történt, ahogyan az öreg böles angol előre látta és javasolta.

Ennek a nagy európai ügynek tehát valóban nem ártott, hogy „egy angol gentleman közelebbről érdeklődött a helyzet iránt“, amivel annak idején a sajtóban Chamberlain újtára bocsátotta Runciman-t, Doxford lordját, az öreg hajóst.

A felső iskolák végzett növendéke csak akkor kapja meg az oklevelet, ha egy éves falusi gyakorlatot igazol

Törvény a „társadalmi szolgálat“ felállításáról. — A városok és falvak kulturális szintjének emelése az új intézmény célja

Bucurestiből jelentik: Ofelsége II. Károly király hétfőn szentesítette a társadalmi szolgálat létesítéséről szóló törvényt. A törvény első cikkelye megállapítja, hogy az intézmény feladata a falvak és városok végzett növendékeit, mindkét nemből, előkészítés és beállítása a falvak újjászervezésének munkájába, ami állampolgári és nemzeti kötelesség. Ebből a célból mindenütt kulturális otthonokat létesítenek a falvak életének vezetésére, a lakosok közérdekű együttműködésével, a hatósági munkaközvetítést és a magánkezdeményezést egységesítik megfelelő együttműködés kiépítésével. Az intézmény másik célja, hogy monografikus kutatásokkal megszervezze és vezesse az ország megismerésének munkáját, hogy az eredmények azután a társadalmi szolgálat további munkájának alapjául szolgáljanak. Az intézmény iskolákat szervez a falusi és városi lakosság számára a művelődési otthonokban kifejtendő és társadalmi tevékenységre való nevelésére és az ifjuság előkészítésére.

A társadalmi szolgálat vezetése és igazgatása egy legfőbb irányító tanács és egy állandó bizottság feladata. Az intézmény legfőbb vezetője Ofelsége, a király. A legfőbb irányító tanács tagjai a miniszterelnök, továbbá a belügy, nemzeti nevelésügyi, kultusz, egészségügyi, földművelés, nemzetgazdasági, munka, közmunka, pénzügy és nemzetvédelmi miniszterek, a társadalmi szolgálat elnöke, az országgyűlési elnöke, a királyi alaptörvények vezérigazgatója, az iskola pénztár gondnoka, a katonai előkészítés főfelügyelője, a közmunkaügyi főfelügyelője, titkára pedig a királyi alaptörvények egyik igazgatója. Az állandó bizottságot királyi rendelettel nevezik ki. A bizottságnak egy elnöke és két tagja van. Az egyik tagot az Astra küldi ki. Az állandó

bizottság elnöke elmozdíthatatlan, rangban egyenlő az államminiszterekkel és ő az intézmény tényleges vezetője. A társadalmi szolgálat elnöke felkérhető, hogy vegyen részt a minisztertanácsok ülésein, amikor az intézményt illető kérdésekről van szó.

A törvény előírja, hogy az egyetemek és más felső iskolák végzettjei kötelesek a társadalmi szolgálatban részt venni a falvakon és oklevelük elnyerése végett tartoznak igazolni, hogy a szolgálatban résztvettek. A külföldön szerzett okleveleket is csak ennek igazolása után érvényesítik. A társadalmi szolgálat elvégzéséről szóló bizonyítvány szükséges a köztisztviselői karba való kinevezéshez és a szabad foglalkozások gyakorlásának engedélyezéséhez is. A szolgálati idő nem lehet több egy évnél.

A törvény többi cikkelyei a művelődési otthonok megszervezésével foglalkoznak.

Az intézmény pénzügyi alapjait az állam és a tartományok által adott évi támogatás, a községi jövedelmek 2 százaléka, az intézmény kiadványainak ára, továbbá adományok és örökségek képezik.

Lippay Lajos dr

A titokzatos Keleter

Sok képpel, díszes kötésben 145 lei.

E gyönyörű könyvben elvonul és feltáru előtünk Bombay, Colombo, Singapore, a Fülöp-szigeteknek színes világa, Shanghai, Kambodzsa és Sziám. Nagy értéke, hogy az író nem muló képet fest róluk, hanem megvilágítja bennük a régi és új civilizáció lelkét, egész szellemtörténetét, élő embereivel, történelmével, vallásrendszerével, büneivel és erényeivel együtt. Mindent meglát, mindent megítél, minden problémára van válasza s őszinte ott is, ahol fájó igazságokat kell megmondania.

Koronaékszer

Írta: Thurzó Gábor

A násfa opálkövében, mint borostyánban az őskori légy, a Szalánczy-család egész élete benne volt. Talán ez mentette át őket mindenben, ez volt a hívős ékszer, amely előtt megnyíltak Szezámmakacs kapui is. Árvából hozták magukkal, a mente, amin száz évvel előbb függött, régen szétfoszlott, de a kő megmaradt a násfa vastag aranyfoglatában is. Néha megnézték egy japán teaskatulya alján: tompa, kicsit rejtelmes fényrel ragyogott rájuk, mint egy csillag, a legszebbek közül. Amikor végképp kifogytak a pénzből, az öregasszony habozva kinyitotta a japán teaskatulyát. Öreg szeme párás volt.

— Hát vigyétek. Mintha engem hurcolnátok hóhér kezére.

— Nem olyan nagy dolog ez, kedves mama.

Az öreg Pali nagyitót húzott elő, neki is reszeltett már a keze, mint a véneknek, meg a nikotinosoknak.

— Megkapjuk érte a háromezer leit is. Többre nem saccolom.

— Háromezer leit? Ezért? Mit beszélsz te tten.

Mintha szívet szúrták volna át tövissel: a násfa értékét pénz után el sem találta. Csak egy étellel lehet kifizetni. Mennyi minden van benne! Tompa, viaszkos csillogásában az öregasszony a múlt egy-egy képét látta. Azt mondják, vannak ósdi várkastélyokban rejtelmes ablakok, amik megőrzik a régi arcnak a képét, amelyik beletekintett ilyen ez a násfa is. És talán sokat ért, talán semmit. Ha pénz kell, nagyon sok a semmi is.

A két fiú együtt ment el, a násfa flusszpapír-

ban a zsebükben. Nem nagyon ismerték a zálogházakat, soha be nem csaphattak volna semmit. Pali sovány volt, pepita ruhájában, kamásnisan, pakompartosan, mint egy öreg Podmaniczky-karikatúra. Lacika is vén fiú volt már, sárga vászonruhájában, zergatollas zöld kalapjában, azzal a hajlott tartással, amit legszívesebben a földnélküli földesurak viselnek. A külső kerületekben utáltak a zálogosokhoz bemenni. Mocskos, foghagymaszagú helyiségek voltak azok, mint a cselédelhelyezők. A belvárosban jobban érezték magukat, ez inkább illett egyéniségükhöz, megjelenésükhöz. Egy belvárosi zálogház kellemesebbé teheti az olyan tisztátalan ügyet is, mint pénzt kérni családi ékszerekre.

Lacika tarkójára tolt a kalapját, pipától barnára kicsipett bajuszával finom jelenség volt, egy szegényebb, kopott fiatalember, aki fekete ruhájában olyan volt, mint egy vedlett, kettőbe hajtott aktatáska, előre engedte őket. A gőzfűtésnek temperált, száraz festékszaga lassan és meghittent fogta körül őket, a stemplik lármája tompa volt, az ékszerek szeliden csörrentek a mérlegre. Lacika szivarzsebében melegen lapult meg a násfa. Pali arra gondolt, hogy most kezdek elölről megint. A pumpoláshoz is alapitke kell, mint az üzlethez. Ha száz leissel fizatnek az Apostoloknál, könnyen kapnak rá akárkitől kétszázat. S a mamának biztosan igaza van. — ahogy a becsüs előtt megnézték a násfát, az opál hánnya a szikrákat a homályos helyiségben, mint a patkó. Megkapnak érte akár öt ezer lejt is.

Hanyagul a keskeny pultra dőltek. Pali szarvasbőrkesztyűjét arrogánsan a hóna alá csapta. A becsüs felesítte szemére a lupét és közlelő nézte az opált. Fekete karvédős kezeivel közben egy ívet igazított elő és szabad kezével megnyalazta tintaceruzaét. Aztán piros szemekkel rájuk pislogott.

— Mit kérnek érte?

Pali orrhangon, kicsit leereszkedően, nevetett.

— Kérem, hogy tudnánk azt mi. Nem szoktunk kalmárkodni.

— Mégis, egy összeget kérek. Nálunk így szokás.

A becsüs kicsi undorral nézett rájuk. Összenéztek, most már biztosak voltak a dolgukban. Lacika legszívesebben rászólt volna a moly-szőke becsüsre, akár a pincérre, ha nem melegítővel hozza a sörét.

— Adjon rá öt ezret.

A becsüs újra felhúzta a lupét. Így mondta indignálódva:

— Ezért öt ezret? Kérem, ez a kő hibás.

— Hibás?

— Hibás persze. Vak, mint egy halpikkely. És tessék nézni, uraságod, tele van vékony repedéssel. Attól csillog úgy. A jó opál tompa.

— De kérem, ez antik holmi. Csak nem gondolja, hogy becsapjuk?!

A becsüs közönyösen vékony reszeltöt húzott elő, amekkorra a manikűrösöknek van és végigfutott vele a násfa tömör, sárga aranyfoglatán.

— Fazont nem fizethetünk. És tessék ide nézni, a foglatat sem arany. Csak be van futtatva aranyfűttel.

Sötét volt már a zálogházban, az utca is öszszesűkül az alkonyatban az úttesten ósziás lepedék csillogott. Egy cégér csikorgott, a raktárból vékony naftalinszag lepte el a tintafoltos, rácsos helyiséget, a padlóra úgy feküdt a pult magas rácsa, mint egy börtönfal arnyéka.

A becsüs egyenletesen, kicsit fáradt hangon diktálta:

— Antik násfa, hibás opállal, ezüst foglatat, hatszáz lei.

Lacika és Pali még mindig úgy állt, mintha megbénuult volna. Egyszerre rettenetes volt a bi-

Időjárás

A bucaresti időjárás-kutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Kissé felhősebb lesz, de komolyabb rosszabbodás még nem jön. A nap-
pall hők fokossá csökken.

Az adóeljárás egységesítése

Bucaresti. Saját tud. A király aláírta az adó-
eljárás egységesítéséről szóló törvényt, amely de-
cember elsején lép hatályba.

A szatmári római katolikus egyházmegye több községe az uralkodóhoz fordult a magyar iskolák ügyében

Szatmár. Saját tud. A szatmári római ka-
tolikus egyházmegye hét községének: Kálmánd,
Csanák, Mezőfény, Mezőpetri, Mezőterem,
Nagymajtény és Gilvác katolikusága nagyje-
lentőségű lépésre határozta el magát. A római
katolikus hívek a magyar iskolák engedélyezése
ügyében emlékiratot készítettek, amelyet báró
Jósika János útján az Uralkodó elé terjesz-
tek. A fenti községek katolikus lakossága évek-
kel ezelőtt megteremtette a magyarnyelvű fe-
lekezeti iskolát, amelyben később a nemzetne-
velésügyi minisztérium rendelete alapján a ha-
tóságok a magyarnyelvű tanítást betiltották és
a magyar tanítási nyelv helyett a német tanítási
nyelvet vezették be. Az iskolafenntartó egyház-
közösségek az intézkedés ellen határozottan tiltá-
koztak, mert a magyar családok gyermekei egy-
szót sem értenek németül. Egyik kisebbséget
sem lehet arra kötelezni, hogy egy másik ki-
sebbség nyelvén taníttassa a gyermekeit. Mivel
az elmúlt évek folyamán az iskolafenntartó
egyházközösségek sérelmeiket nem tudták orvo-
solni, az érdekelt szülők aláírásával elkészítet-
ték a felségfolyamodványt, amelyben legmag-
sabb helyről jogaiknak érvényesítését kérik.

zonyosság: hogyan is élhettek? A násfa talmi
volt, mint egy cirkuszi bohóc nadrágján az arany-
pénn. Hát ez az, ami összetart családokat, ilyen
hamisak a családi legendák! Hogyan is élhettek?
— kérdezték sürgetve, hitetlenkedve, egy pillana-
tig kétkedve abban is, hogy itt vannak. Mindent
rábíztak egy évszázad óta a násfára; ha rágon-
doltak, hitbizományt érezték a talpuk alatt, a
násfa engedte meg, hogy sárga vászonruhát és
zöld kalapot, Podmaniczky-pakompártot és pepita
ruhát viseljenek. A múlt, a származás semmi
volt, egy ócska násfa foglalta keretbe. Kényelmet-
lenül, elhaló lélekzettel érezték, hogy csalók vol-
tak. Lacika csúszott előbb, benyúlt a rácsra és
elvette a násfát. Nagyon rekedt volt, mint a pu-
colatlan pipa.

— Akkor inkább nem tesszük be. A pénz
nem is kell. Manapság jobb, ha az ilyen családi
kincs a trezórban van.

Pali gutaütötte, remegő térdekkel állt mel-
lette. Úgy érezte a szívét, mint a régi szerelmek-
ben. Külön dobogott, akár az ujjával megfoghatta
volna.

Föltették a kalapot, egymásba karoltak és
elindultak kifelé. Az eső addigra megindult, a
korzón barnán tapadtak az akáclevelek, a kávé-
házak függönye mögött tompán puffogott a zene,
a folyónak szelid dinnyszaga volt. A szivarze-
het égette a násfa, rá se mertek gondolni, ahogy
gyalog koptatták hazafelé az utat, a csarnok mö-
gött, az undorító utcákon, ki a barakkokba. A
villa előtt, amelyet vörösödő vadszöllő tartott
csak össze, rémülten megálltak: az öregasszony
ablaka világos volt, várt rájuk.

Egymásra néztek és Lacika egy kopasz gesz-
tenyefának dönt.

— Szép Szedán volt ez, Pali.

Az öregasszony szeme még mindig tele volt

A komáromi tárgyalás anyaga az angol kormány előtt

A londoni hivatalos körök nem helyeslik a csehszlovák ellen-
javaslatot. — Románia igénye Ruszinszko déli területének
románlakia részére

Londonból jelentik: Barcza György magyar
követ az angol külügyi hivatalban hétfőn hosz-
szabb megbeszélést folytatott Cadogan kül-
ügyi államtitkárral.

Londonból jelentik: Brit hivatalos körök-
ben hétfőn délután vették kézhez a további
tárgyalások anyagát. Mielőtt a komáromi ja-
vaslatok és ellenjavaslatok lord Halifax kül-
ügyminiszter elé kerülnek, a külügyi hivatal
meghallgatja a Runciman küldöttség tagjait,
valamint a magyar és cseh követet. A külügyi
hivatal meglepetéssel látta a cseh-szlovák ellen-
javaslatot és londoni diplomáciai körök meg-
ütkezésével állapítják meg, hogy Komáromban
milyen veszedelmes játékot űztek a cseh-szlovák
kiküldöttek. Angol körökben a cseh-szlovák
ellenjavaslatot nem is tartják komolynak, mert
az ellentétben áll a müncheni határozattal.

Budapestről jelentik: A Pesti Hírlap lon-
doni jelentése szerint a brit kormány jegyzék-

ben felszólítja a cseh kormányt, hogy szün-
tesse be a komáromi tárgyalás alkalmával új-
ból megkezdett veszedelmes játékot, amellyel
nemrég majdnem lángbaborította a világot. A
csehek így nem számíthatnak Anglia támoga-
tására és ezt a véleményt osztja a Quai d'Orsay
is. A Csehszlovákiának megígért brit szava-
tosság csak akkor kerülhet ez alsóház elé, ha
Magyarország jogos kívánságait a müncheni
határozat értelmében teljesíti.

Nagy érdeklődést keltett londoni diplomá-
ciai körökben az a félhivatalos jelentés, mely
szerint a román kormány Prágában bejelentet-
te, hogy ha Magyarország kívánságának a ru-
szin-földdel kapcsolatban eleget tesznek, akkor
Románia igényt tart a ruszin föld egy déli
sávjára. Azzal magyarázzák a románoknak ezt
a követelését, hogy ezen a területen fut a vas-
útvonal Lengyelország felé és ezt kívánja Ro-
mánia a maga számára biztosítani.

A lengyel hadsereg lapja kifogásolja, hogy a cseh kormány a magyar követelésekkel szemben is megismétli a németek- kel és lengyelekkel folytatott késleltető módokat

Varsóból jelentik: A lengyel hadsereg
lapja, a Polska Zbrojina megállapítja, hogy a
prágai kormány a komáromi tárgyalásokon
ugyanazokat a fogásokat alkalmazta, mint ame-
lyekkel kezdetben a német és a lengyel kérdés
megoldásánál élt. Először a csehek elvileg elis-
merték a magyar követelések helyességét, az-
után a technikai keresztülviteléről tárgyaltak,
majd autonómiát ajánlottak fel. A lap nyoma-
tékosan sikra száll a magyar követelések he-

lyessége mellett. Valószínűnek tartja, hogy a
csehek és szlovákok között előbb-utóbb összeü-
közések és viszályok támadnak. A lap a ruszin-
föld kérdésének megoldását a Magyarországhoz
való csatolástól várja, mert így szétrombolják
a szovjethez vezető utat. Szerinte a ruszin-
földnek a cseh állam keretében való megma-
radása gazdaságilag és politikailag egyaránt
érthetetlen volna.

Teljes egység van Olaszország és Németország között a cseh-magyar kérdésben

Az olasz sajtó Prágát a gyors teljesítésre sürgeti

Rómából jelentik: Az Informazione
Diplomatica, az olasz külügyminisztérium fél-

hivatalos lapja, hétfői számában a következő-
ket írja:

— Római felelős körökben teljesen indo-
koltnak tartják a magyar kormány által tett
katonai intézkedéseket. Részleges és elővigyá-
zatos mozgósításról van szó, amelyet az tett
szükségessé, hogy Csehszlovákia még mindig
nem szüntette meg a mozgósítást, Magyarország
tehát eddig kedvezőtlenebb helyzetben volt. A
tárgyalások Prága és Budapest között a közeli
napokban újra megkezdődnek. Szerencsés ered-
ményhez azonban csak akkor vezethetnek, ha
megvalósítják a müncheni elveket, vagyis visz-
szaadják a tulnyomóan magyarlakta területe-
ket Magyarországnak, esetleg népszavazást tar-
tanak a vitás területek felett és lehetővé teszik,
hogy az örendelkezési jognak megfelelően a
többi nemzetiség is maga határozzon saját jö-
vője felett.

Az olasz félhivatalos lap egyúttal kijelenti,
hogy Olaszország és Németország között semmi
más nincs ebben a kérdésben.

Az Informazione Diplomatica közlését az
olasz sajtó többi lapjai is átvették. Ezek közül
a Tribuna külön kiemeli, hogy bármit is írnak
egy külföldi lapok az állítólagos olasz-német
nézetkülönbségről, ez csak zavartkeltésre irá-
nyuló manőver. Magyarország jogait Németor-
szág éppúgy elismeri, mint Olaszország. Az
olasz álláspontnak pedig Mussolini a Runciman
lordhoz intézett levélben adott kifejezést. A
szó most Prágát illeti, s ha jóviszonyt akar
Olaszországgal és Németországgal, úgy lehető-
legrövidebb időn belül el kell szánnia magát a
jogos magyar követelések teljesítésére.

A Giornale d'Italia az Informazione Diplo-
matica közlésére utalva, háborús uszítás kicé-

könnyekkel, az ilyen öreg hölgy egyformán
könnyen sír, ha nehéz étel nyomja a gyomrát,
vagy ha a szíve fáj. A macskái játszottak körül-
lőtte, a papagája csivogott. Pali előhúzza a nás-
fát a szivarzebből, mint egy monoklit és az
öregasszony ölébe pottyantotta.

— Tessék, kedves mama.

El se hitte, hogy látja a násfát. Valami csodá-
latos volt az, ahogy ragyogott, mint valami na-
gyon hű és megbízható állat szeme.

— Látjátok, még se tudtátok megtenni.

— Megtettük volna, kedves mama, de nekik
nem kellett.

Lacika megfogta az öregasszony térdét, s mi-
vel ő találta föl magát mindig a legsnájdigabbul,
óvatosan, figyelmeztetőn rálépett Pali kamásni-
jára.

— Ritka kincs ez, azt mondták. Nincs az a
pénn, amit meg tudnának adni rá. Párizsban el-
zálogosíthatjuk.

Most már Pali is hazudott. Úgy érezte, a szí-
ve kiesik.

— Többet ér, mint az orosz koronaékszer.

Az öregasszony üdvözülten mosolygott. Egy-
szerre világosan emlékezett, mintha nem is járna
közel a nyolcvanhoz. A férjét látta, a haszonta-
lan Bercit, ahogy Rózsahegyéről visszahozza a
násfát, amit olyan agyafurta csikart ki és fes-
tett bajuszával, melynek ibolyaszaga volt min-
dig, mint egy kislánynak, rámosolyog és vissza-
csúsztatja zsebébe az ékszer. Hiába, csak van
Isten, van védelem ebben a világban. Minden,
mintha be sem végződne, az élet csupa egyforma
jelenet. Két öreg, szájkas tenyere közé szorította
a násfát, a veszettül csillogó opállal és köny-
nyesen nevetett, akár a holdog győztesek:

— Apátoknak is ezt mondták Rózsahegyén!

Az új hadügyminiszter napiparancsa hivatalba lépése alkalmából

Bucuresti. Saját tud. Ciuperca hadügyminiszter napiparancsot adott ki, amelyben önzetlen munkát, tökéletes becsületességet és minden területen való törvényességet követel a hadsereg minden tagjától: tisztól és közlegénytől egyaránt.

Súlyosra fordult a török köztársasági elnök betegsége

Istanbulból jelentik: Kemal Atatürk, török köztársasági elnök súlyosan beteg. A török államfő májában szenved és betegsége vasárnap hajnalban súlyosra fordult. Hétfőn az elnök kissé jobban érezte magát, de kezelőorvosainak véleménye szerint, a helyzet még mindig komoly.

Halálra gázolta a vonat Ráber István nagyváradi gyógyszerész fiát

Nagyvárad. Saját tud. Megrendítő halálosvégi vasuti gázolás történt Nagyváradon. Ráber István ismert itteni gyógyszerész 27 éves fiát, a J247-es számú belényesi motoros halálra gázolta. A fiatal ember, aki szülőinek szülőjében lakott, hétfőn este 6 órakor a város felé igyekezett. Midőn a vasuti pályatesten akart áthaladni, a 426. számú vasuti órház mellett, az agyvezezt „halálkanyarnál” a belényesi motoros elkapta s mire a vonatot leállították, a szerencsétlen fiatal ember borzalmas sérüléseibe már belehalt. Rövidesen rendőri bizottság szállott ki a helyszínre s a fiatal ember zsebéiben talált iratokból megállapították személyazonosságát majd kíméletesen eltemítették szülőit. A tragikus baleséssel elhunyt Ráber István családja iránt városszerte ószinte részvét nyilvánul meg.

Október 23-án tartja meg az Erdélyi Gazdasági Egylet székelyföldi gazdanapját, az alsókefalva községben

Csikszereida. Saját tud. Megirtuk, hogy az E. G. E. Csikesekefalva községben kívánta megrendezni október 2-án az első, szorosán vett székelyföldi gazdanapját, amely iránt nagy érdeklődés nyilvánult meg. A tervezett gazdanapot azonban akkor közbejött akadályok miatt nem lehetett megtartani és annak megtartását a rendezőségnek október 23-án, vasárnapra, sikerült biztosítani. Reggel 9 órakor nyílik meg a község közművelődési, illetve népházának udvarán az állatkiállítás, mely 10 óráig tart. 10 óráig 11 óráig szentmisét mond a katolikus templomban Nagy Antal esperes-plébános. Ugyan ő intéz pár szót a megjelentekhez. 11 órakor kezdődik a gazdanap a kulturház nagytermében. Tamás Gábor gazdaköri elnök vezetésével. Beszél dr. Szász Pál, az E. G. E. elnöke. Előadásokat tartanak: Mikó László, E. G. E. felügyelő, nagybirtokos és Szőke Mihály ny. gazdasági iskolai igazgató, különböző gazdasági, kor- és időszori kérdésekről. Délután 4 órakor közöset tart Bartók Dániel vendéglőjében, amely után a háziipari kiállítást tekintik meg az érdeklődők a csekefalvi kulturház különtermében. A gazdanapra igen sok tekintélyes és vezető nagybirtokos, gazda jelentette be megjelenését, úgyhogy jelentőségében, (első gazdanap az E. G. E. rendezésében szintiszta katolikus székely vidéken) országos érdeklődésre tarthat számot.

CINEMA CORSÓ (HEYMAN)

Izgalmas. Szórakoztató. Myrna Loy és Warner Baxter nagy filmje a

Végzetes futam

JOE LOUIS-SCHMELLING világbajnoki box-mérkőzése

A francia miniszterelnök újabb pénzügyi és gazdasági javaslatokat terjeszt elő

Az olasz-francia rendes diplomáciai viszony helyreállítása

Párizsból jelentik: Daladier néhány nap óta könnyebb náthalázban megbetegedett. Noha nem dőlt ágyának, orvosai tanácsára nem hagyhatja el lakását. A Liberté szerint a miniszterelnök gyengélkedése ellenére is tovább dolgozik a pénzügyi és gazdasági javaslatokon, amelyeknek legújabb részleteit csak a jövő

heti kormánytanácskozásokon fogják véglegesen jóváhagyni.

Rómából jelentik: Az olasz kormány hozzájárul, Francois Poncet eddigi berlini nagykövet római francia nagykövetté való kinevezéséhez. Rendszerint jólétesült körökben azt hiszik, hogy erre a tisztségre Guariglia buenosairesi olasz nagykövetet szemelték ki.

A készülő ügyvédtörvény három csoportba osztja az ügyvédeket

Az ügyvédi kamarák elsősorban a népi származást fogják tekintetbe venni a felvételnél

Bucuresti. Saját tud. A Romániai Ügyvédség most tanulmányozza a készülő ügyvédtörvénytervezetet, amelyről a „Timpul” a következő értesüléseket közli:

A perek számának megfelelően korlátozni fogják az egyes ügyvédi kamarákba felvehető számát, de olyképpen, hogy a beiratkozásoknál elsősorban a népi származást veszik figyelembe. Senki sem iratkozhat be, aki nem tudja bizonyítani, hogy katonai kötelezettségeinek eleget tett.

Három ügyvédkategória lesz. Az első kategóriába tartozók a munkabírósnál, járás-

bírósnál és törvényszékeken láthatják el a védelmet; a második csoportba tartozók a táblákon, míg a harmadik csoportba tartozók a Semmitőszéken is. Az alsóbb kategóriából a felsőbbre való átlépésnél szigorú vizsgát kell majd kiállaniuk az ügyvédeknek.

Közhivatali ügyvédek, tiszti-ügyészek, polgármesterek, polgármesterhelyettesek, állami iskolák tanárai, szakkamarák elnökei nem folytathatnak majd ügyvédi gyakorlatot. Az ügyvédi-talár viselése kötelező lesz minden kategória számára.

A német hadsereg után mindenütt bevonultak a szudéta vidékekre a népkonyhák is (magyarul gulyásagynak hívják az ilyen leveskiosztókat) s megkezdtek a kiegészített nép élelmezését. Képünk az első „egyfazekas” ebédkiosztásáról készült

EMBEREK ÉS TÁJAK

Martin Johnsonék tragédiája

London, október hó.

Egy kalandokban bővelkedő élet ért véget a napokban: Martin Johnson, a világ leghíresebb állatfilm-operatőre, az egzotikus világok szerelmese s tudósa halt meg rövid percek alatt. Az Egyesült Államokban, közel Salt Lake City-hez (a Sóstó Városához) lezuhant az a repülőgép, amelyen Martin Johnson és felesége, a jóban és rosszban mindig vele tartó Osa Johnson a levegőbe emelkedett. Martin Johnson azonban meghalt, feleségéről úgy szólnak a híradások, hogy életben maradt... Ki ne emlékszik erre a híres házaspárra, ha látták azokat a filmeket, amelyek nálunk is hosszú ideig voltak filmszínházaink műsorán: a Simbát, a Baboonát és a Congorillát. Ezekben a filmekben mindig megjelentek ők is, legtöbbször az asszony, puszkával a kezében, figyelő tekintettel a férfi filmező gépe mellett. A géptől és a puskaesőtől pedig alig néhány lépésnyire a trópusok valamelyik vadállata: orrszarvú, oroszlan, elefánt, párduc, tigris, vagy vadbivaly. A Johnson házaspár valóságos hűvése volt annak, hogyan kell a vadállatok életét filmen megörökíteni, anélkül, hogy ezek az állatok elmeneküljenek, vagy pedig fordítva: elpusztítsák a merész filmezőket.

Nagapate pápafőnök vendégei

Ki volt Martin Johnson, hogyan tett szert világhíre és a tudományos körök elismerésére, megbecsülésére. — erre akarunk az alábbiakban feleletet adni. Kentuckyben született ötvennyolc évvel ezelőtt. Volt cowboy, kereskedő, majd egy vidéki városka színigazgatója. Azután, amikor feltalálták a filmet, meglátta ebben a találmányban a fantáziáját és a haladás nagy lehetőségeit. Mozitulajdonos lett, de ekkor már izgatta a nagyvilág és a sors nem kisebb emberrel hozta össze, mint Jack Londonnal, aki Martin Johnson nevét a „Snark” című úti naplójában örökítette meg. Jack London hajója volt a „Snark”, ezen akarta megtenni világkörüli útját, amely Új-Zeeland egyik zátonyán fejeződött be. Az a bizonyos „Martin” pedig, aki a kalandos beszámoló lapjain újból és újból élénk tűnik, nem más, mint Martin Johnson, az egzotikus filmek későbbi hőse.

Ez az út örökre eljegyezte őt a távoli világ-részekkel. Megismerkedett Osa Leighty-vel, a vidéki színésznővel, egy hét alatt házasságot kötöttek, pénzre tettek mindent, a mozt is és elhatározták, hogy nekiindulnak a nagyvilágnak. Első útjuk a pápuák közé vezetett. Martin Johnson még emlékezett a „Snark” útján szerzett tapasztalataira, és ha nem is egy ilyen előkelő vitorlás yachton tették meg az utat, de eljutottak az ausztráliai Hebridákra. Johnson célja az volt, hogy filmen örökítse meg a pápuák életét. Malekula szigetén kötöttek ki, néhány fegyveres kíséretében és megkezdtek a

munkát. Egyelőre nem merészkedtek messzebbre, mint a partok közelébe. A fák mögött túlságosan bizonytalan volt a jövő és abban a könyvben, amelyben erről az útkürről számol be Johnson (Kannibálok között), ott van egy levél másolata is, amelyet a brit kormányzó küldött a filmoperatőrnek. A levélben óva inti az amerikaiattól, hogy partra szálljon Malekula szigetén. Martin Johnson a merészség embere volt, a levelet zsebre tette és feleségével együtt partraszálltak. Az első találkozás Malekula benszülőtteivel nem volt veszedelmes: lefilmezték őket, közöttük Nagapate is, a barát-ságtalan tekintetű, csúf pápafőnököt. Ezt a filmet azután levetítették a pápuák előtt, egy holdfényes estén a homokos tengerparton. A hatás meglepő volt: Malekula szigetének benszülött társasága szétfutott, amikor meglátták egymást a vászonra varázsolva. De megnyerték Nagapate barátságát, aki megengedte a messziről jött fehér embereknek, hogy varázsdobozzaikkal eljőjenek a kunyhók közé, a falvakba és ott lefényképezzék azt az életet, ami nekik természetes, de a fehérnek különös élet. Osa és Martin Johnson készüléke szorgalmasan pergette a filmkockákat, — azután váratlan dolog történt. Az egyik kannibál törzs megúnta a fehéréket, elfogták őket és ha a véletlen nem jön közbe, akkor ezt a filmet senki se látta volna. Martin Johnson volt annyira amerikai, hogy a fogságban is dolgozott a gépevel, amelyhez a benszülöttek nem mertek hozzányúlni. Amikor pedig visszajöttek az Egyesült Államokba, mindenki esodájára járt ennek a filmnek, amelynél érdekesebb a pápuák életéről senki se készített.

Tanya a Paradicsom-tó partján

Ez a film alapozta meg Johnson világhírét. Jöttek az ajánlatok a különböző tudományos intézményektől, hogy a Johnson házaspár dolgozzék a részükre. Ők két ajánlatot fogadtak el: a newyorki Amerika Múzeuma és a londoni British Múzeum szerződését. Céljuk az volt: megörökíteni a pusztuló természeti népeket és lefilmezni a pusztuló vadállatokat a legtermészetesebb körülmények között, ősi világukban. Ki tudná kiszámítani, mennyi filmet pergettek le Borneóban, Ausztráliában, a Malaj szigeteken és Afrikában. Egmásután gyűltek a tekeresek, amelyek nemcsak a hozzáértő emberek tudását hirdették, hanem a merész és bátor embereket is. Maláriával és sárgalázal, különböző trópusi betegségekkel kellett harcolniuk, hogy szenvedélyüknek hódolhassanak. Mert a Johnson házaspár szenvedélyesen szerette a dzsungel világát. Van egy könyve Johnsonnak („Safari”), amelyben megismerhetjük ennek a egyszerű emberpárnak életfelfogását a vadonról. Martin Johnson úgy emlékezik meg feleségéről, Osáról, mint aki nélkül nem tudta volna megoldani filmjeinek elkészítését és az expedíciók megszervezését.

Volt egy tanyaük, ahová évek folyamán mindig visszatértek Afrikába. Ez a tanya egy tó mellett áll és most már hiába várja vissza gazdáját. A tó neve: Paradicsom-tó, Johnsonék keresztelték el ezt a valóban paradicsomi hangulatot árasztó tengerszemet. Ide mentek mindig vissza, az afrikai Kenya gyarmatnak erre a esodálatos kis területére, amikor megelégték az európai civilizációt és elintézték üzleti dolgukat. Néger szolgák segítségével maguk készítették el a házakat. Az ezermester Osa szállító-ládákból készítette el a parkettát és a falak burkolását. Villanytelepet létesítettek és vezetéket a vadonban. Két egyszerű laboratórium állt a rendelkezésükre, ahol kidolgozták a filmeket és ahol a trópusi éjszaka idején, vörös lámpák fényében, izgatottan figyelték, vaj-

jon sikerültek-e a nehéz körülmények között felvett filmek. Jónéhányszor megkergette őket az orrszarvú, a bivaly és többször az életüket fenyegette egy-egy megvadult elefánt. Minden nap meghozta a maga kalandját, de ha távol voltak Afrikától, akkor kínoznak találták az estélyi ruhát és alig várták, hogy kezükben legyen a hajójegy — vissza Afrikába!

Évekkel ezelőtt repülőgépeket vettek, hogy a magashól filmezhessék az afrikai dzsungelket. Ezek a repülőgépek külsőleg is magukon viselték gazdájuk nagy állatszeretetét: az egyik gép zebracsikózással, a másik zsiráfpettyekkel volt festve. Johnson mesteri vezetővé képezte ki magát, évek folyamán közel százezer kilométert tett meg a levegőben baj nélkül... és a sors mégis a repülőgépet tette meg Johnson szállítóeszközévé az örök vadászmezőkre! Ott, ahol az afrikai terep ezer veszélyt rejtett volna számukra, még csak kényszerleszállásra se volt szükség. Amerikában azonban, bizonyára nem is messzire Salt Lake City repülőtéréről, felmondta a gép a szolgálatot és bekövetkezett Martin Johnson tragédiája.

Világhírű filmjei örökítik meg az emléket és talán nem is olyan sokára igaz lesz az, amit ő mondott: eljön az idő, amikor csak filmekről láthatjuk, milyenek voltak a törpe néger (a pygnusok) és milyen volt az afrikai őserdők és sivatagok állatvilága.

D. A.

A Carmen bukásába halt bele Bizet,

akinek százezreszlendős születési évfordulóját most ünnepli a zenei világ

Amikor a Carmen 1875-ben a párizsi operában bemutatották, a szó teljes értelmében megbukott. Bizet mindössze 37 éves volt akkor, de régi szívbaja már évek óta gyötörte s operájának bukása olyan megrendítő hatással volt rá, hogy a premier után néhány hónappal meghalt. Megölte az éles fűt, ami az opera karzatáról behasított a Carmen forró dalhullámaiba.

Es most, Bizet születésének századik évfordulóján épp ezzel a Carmennel ünnepli a zenei világ a francia zeneszerző emléket, s Bucaresttől Budapestig és Varsótól Rómáig csaknem minden operaházban, felzengenek a fülbemászó, forró melódiák, amiket, ha egyszer hallott valaki, nehezen felejt el. Bizet is a mai idők távlatában mint a Carmen zseniális és szerencés kezű szerzője él s jelentősége nagymértékben növekedett az olasz verizmus fellépése óta és ma már általánosságban Bizetet is tekintik a verisztikus opera-stílus kezdeményezőjének. Míg egzotikus tárgyú operáiban (Gyöngyhalász, Djamiléh) a távoli kelet és a török környezetet idéző operák mindinkább megszokott stílusát folytatta, addig a Carmenben teljesen új volt a minden felesleges stílizáltság nélkül szinte brutálisan odavetett és összpontosított energiával megragadott népdramai elem, melyet az akkoriban divatos olasz-franciás nagyoperákban nem találni sehol.

Amde Bizet nemcsak a Carmenben alkotott értékeset, bár ma is ez, a legnépszerűbb szerzeménye. Mint „csodagyermek” tűnt fel, már 9 éves korában a Conservatoireban tanult. Marmon-tel és Hallevy legtehetségesebb növendéke s húsz éves korában elnyeri a Conservatoire nagydíját s ezzel Rómába megy, ahol a Villa Mediciben írta első, még olaszos operáját, a Don Procopiot. De sem ezzel, sem későbbi operáival nem tudta felkelteni az akkori közönség érdeklődését és csak halála után aratott világsikert a Gyöngyhalással. Daudet L'Artesienne-jéhez írott kísérőzenéjét is fagyos közönséggel fogadták — ma pedig a legnépszerűbb szinfonikus zenedarabok egyike, éppígy mint a Róma és a Patrie szinfonikus művei, melyekben már érezni lehet a Carmenben felcsendülő drámai feszültségeket, forró líraiságot s igazi délszaki temperamentumtól túlfűtött ragyogó ritmusok szingardagságát.

A Carmen a budapesti Nemzeti Színházban 1876. október 28-án mutatták be, majd pedig az Operában 1893. november 4-én. Az első előadásán Náday Ferencné énekelte Carment, az operában pedig Hilgermann Laura. Az ezredik előadása Budapesten 1904. december 24-én volt, fényes ünnepség keretében. (—1a.)

Trikál József:

Azujszellemiség

Fűzve 105 Lei.

Trikál József professzort régóta ismeri a művelt magyar olvasó. Mindenki tudja, hogy nem az élettől elvonatkoztatott elméleti problémák foglalkoztatják ezt a világviszonylatban is nagy bölcselőt. Ő benne és együtt él a korral, nem marad a tegnappal, hanem mindig azokkal a kérdésekkel foglalkozik, amelyek a ma vet fel. Ez a könyve is a modern kor aramlatokat veszi a filozófia mikroszkópja alá s teszi a metafizika analízáló lombkjába. Így bontja fel az aramlatokat a legaprósko-sabb alkotóelemekre s így teszi lehetővé az olvasó számára hogy minden aramlatot valódi értéke szerint becsülhesse.

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Nagyvárad, II. Károly király-út 5. sz.

ELŐFIZETÉSI ARAK: Belföldön: Egész évre 900 félre 450 negyedévre 225, egy hóra 75 lei.
Magyarországon: Egész évre 50 P, félre 25 P, negyedévre 15 P.
Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepeken 24 fillér.
Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037
Telefon: 12-27.

Kolozsvári szerkesztő: **dr. Sulyok István.**
A köziratokat nem örzünk meg és nem adunk vissza.

A KÜLÜGYMINISZTER DISZEBÉDEN BUCSUZTATTA A TÁVOZÓ BUCURESTI JAPÁN KÖVETET. Bucuresti. Saját tud. Hét-főn a külügyminisztérium szalonjaiban Petrescu-Comnen külügyminiszter diszében adott Sho-Kurihara bucuresti japán követ és felesége tiszteletére, akik, miután Kuriharát visszahívta a japán kormány távoznak Romániából. A diszében beszédek hangzottak el és Petrescu-Comnen meleg szavakkal vett búcsút a távozó követtől. Kurihara viszont az országban eltöltött időre tett visszaemlékezéseket.

FELMENTETTEK EGY ÁLLAMELLENES TEVEKENYSÉGGEL VÁDOLT PLÉBÁNOST. Szatmár. Saját tud. A csendőrség néhány hónappal ezelőtt eljárást indított Oswald Pál tanádi római katolikus plébános és Heltig Pál egyházközségi előjáró ellen. A csendőri jelentés szerint a plébános a szabadban engedély nélkül gyűlést tartott, amelyen mintegy harminc fiatalember vett részt. Az írást esomót áttették a kolozsvári hadbíróshoz. A most megtartott főtárgyaláson a súlyosan megvádolt plébános azt vallotta, hogy a csendőrség által jelzett napon hittanórát tartott és ezen egyházi vonatkozó kérdésekről beszélt. A bizonyítási eljárás befejezése után a hadbíró-ügyész Oswald Pál plébános felmentését kérte. A hadbíróóság Oswald Pál plébánost és Heltig Pál egyházközségi előjárót a vád és következményei alól felmentette.

VESEZT MÁCSKA HUSZ EMBERT MEGMART. Bucuresti. Saj. tud. Buzauban egy veszett macska egyik győgszertárban és a szomszédos kávéházban husz személyt megmárt és megharapott. Mind a husz egyént a bucuresti Pasteur-intézetbe szállították.

A NAGYVÁRADI OLTÁREGYLET ELNÖKSÉGE értesíti munkatársait, hogy október 19-én, szerdán d. u. 3-6-ig megkezdí munkacrisát a szociális testvérek otthonában. Str. Crisan 2.

* Erdőgazdasági teendőkhöz járta, jó bizonyítványokkal rendelkező fiatal ember erdőőri állást nyerhet. Érdeklődő címét, eddigi körülményeinek leírásával a kiadóba küldje.

Gyilkosság vagy szerencsétlenség? Szatmár. Saját tud. Különös haláleset ügyében nyomoznak a szatmármegyei hatóságok. Még október 11-én történt, hogy Pop Victor, az erdődi járásban levő Mezőaranyos község igazgató-tanítója egy katonai előképzéssel, aki a gyakorlat során megsérült, az erdődi kórhóvóshoz ment. A körorvos a megsérült fiatalembert megvizsgálta és úgy ítélte, mint az igazgató-tanítót azzal bocsátotta el, hogy a katonai előképzés sebesülése nem súlyos természetű. A tanító és a fiatalember együtt indultak hazafelé. Útközben elváltak és azóta Pop Victor igazgatónak nyomaveszett. Feltalálására mozgósították az egész csendőrséget és a rendőrségeket, azonban a kutatás napokon keresztül hiábavalónak bizonyult. Szombaton a nagysomkúti keskenyvágányú vasútvonalon egyik hídja alatt megtalálták Pop Victor holttestét. A holttest az árok vízében feküdt és a fején hatalmas zúzott seb tátongott. A helyszínre bizottság szállított ki annak a megállapítására, hogy az igazgatótanító milyen körülmények között került a híd alá: szerencsétlenségnek, vagy gyilkosságnak lett-e az áldozata? Ugyanis nem látszik kizártnak, hogy Erdődi a vasútvonalon ment hazafelé, a sötétben azonban nem vette észre a lepadozatlan hidat és belezúhant a patakba. Esés közben a sinbe verte a fejét s az ütés azonnali halált okozott. A nyomozás a kérdések tisztázására folyamatban van.

ELUTASITOTTA A TÖRVÉNYSZÉK JÁSZ IMRE BÉRLŐNEK A KATOLIKUS LEGÉNYEGYLETTEL SZEMBEN TÁMASZTOTT ALAPÍTALAN KÖVETELÉSÉT. Nagyvárad. Saját tud. Régióta húzódo perben mondott ítéletet a helybeli törvényszék Kálnai-Bolchos tanácsa. Jász Imre bérlő-vállalkozó még 1926-ban egy társasviszonyból kifolyólag, amely a Katolikus Legényegyletnek a premontrei kertben lévő korcsolyapálya körül keletkezett, 387 ezer lej erejéig pert indított a Katolikus Legényegylet, illetve Oswald Pál volt legényegyleti igazgató ellen. A per, amely két esztendeje húzódott kedden délelőtt került tárgyalásra a nagyváradai törvényszéken. A törvényszék Kálnai-Bolchos tanácsa, most mint alaptalant elutasította Jász Imre követelését. A Katolikus Legényegylet, illetve Oswald Pál volt legényegyleti igazgatót dr. Lammel Antal, míg a pervesztes Jász Imrét dr. Olteanu Alexandru ügyvéd képviselte a tárgyaláson.

A nagyváradai Építőiparosok Szövetségének vas- és fémpari szindikátusa folyó hó 19-én szerda este fél 7 órakor szindikátusi taggyűlést tart, melyre kérjük a tagok föltétlen megjelenését, tekintettel a tárgysorozati pontok rendkívüli fontosságára. Elnökség.

A kalotaszegi dalünnepély

Kalotaszeg népének dalkulturája legalább annyira ismert, mint annak a vidéknek jellegzetes népviselete. A kalotaszegi férfiak és nők föltünően tisztá, csengő hangon énekelnek és rendkívül fejlett dalkulturával rendelkeznek.

Kalotaszeg legmagasabb színvonalú férfiakara, a 48 éve működő Magyarfenesi Dalkör most lelkes propagandába kezdett, amelynek az a célja, hogy a Kalotaszeg minden egyes községében megszerveze a dalárdát. A szervezésre való buzdítás céljából „nagy- és kiskupa” vándordíjat alapított azzal a szándékkal, hogy minden ősszel a „kiskupa”, minden tavasszal pedig a „nagykupa” versenyt fogja megrendezni. Az első kiskupa-verseny október 16-án zajlott le Magyarfenesen a következő sorrendben:

Délelőti 9 órakor ünnepi istentisztelet volt a református templomban, amelyen Nemes Dező le kész mondott beszédet.

Istentisztelet után a kulturházba vonultak fel a dalárdák és megkezdődött a verseny, amelyet Bárdos Péter dalköri elnök lelkes megnyitó beszéde vezetett be. Ezután a házigazda-dalárda, versenyen kívül előadta Tárca: „Utolsó dal”-at Nemes Dező karnagy vezetésével. A tulajdonképpeni versenyen a következő dalárdák szerepeltek:

1. Magyarfenesi Református Nőszövetség Énekkara. Karnagy: Nemes Dező. 2. Szászlonai Református Dalkör. Karnagy: Imreh Sándor. 3. Gyalui Református Dalárda. Karnagy: Imreh Sándor. 4. Tordaszentlászlói Ifjúsági Egyesület. Karnagy: Székely László. 5. Tordaszentlászlói Dalkör. Karnagy: Deák Sándor.

A verseny végeztével a vendéglátó-dalárda Nemes Elemér: Tetemre hívás című művét adta elő, majd a férfikarok Deák Sándor vezényletével a királyhimnuszot adták elő.

A bírálóbizottság tagjai: Tárca Bertalan, Ferencz András, Meskó Miklós és Kun Gy. István voltak.

A verseny eredményét Tárca Bertalan bizottsági elnök hirdette ki a következőkben:

A legmagasabb pontszámot a Tordaszentlászlói ifjúsági Egyesület Vegyeskara nyerte (9.67) s így a „kiskupa vándordíjat” ez a dalárda vitte el. A többi dalárda is mind olyan szépen szerepelt, hogy pontszámaik meghaladták a 9-et s így ezek is dícséretet kaptak. Tárca Bertalan főtitkár köszönetet mondott Nemes Dező helyi református lelkésznek a „kiskupa verseny” kezdeményezéséért és a fáradságtalan rendezésért. Köszönetet mondott Bárdos Péter elnöknek az úgy hathatós támogatásáért, végül megköszönte bíráló társainak a szakszerű és páratlan bírálatot. Köszönettel emlékezett meg a résztvevő dalárdákról és a közönség szives pártolásáról. Ezután Nemes Dező, a főrendező lépett a pódiumra és Székely László karnagy négy évtizedes munkáját méltatta, majd lelkesítő beszéd kíséretében átnyújtotta neki a „kiskupa”. Székely karnagy meghatott szavak kíséretében vette át a „kiskupa”, egyben pedig meghívta Kalotaszeg dalárdáit a jövő ősszel Tordaszentlászlón tartandó versenyre. Ezután a kupanyertes dalárda elnevezte egyik versenytársaét, majd Bárdos Péter elnök köszönő és lelkesítő szavak kíséretében bejárta a dalünnepélyt. Az egyesített férfikar ismét a királyhimnuszot intónálta s ezzel a minden tekintetben kitünően sikerült kalotaszegi dalünnepélyt végetért.

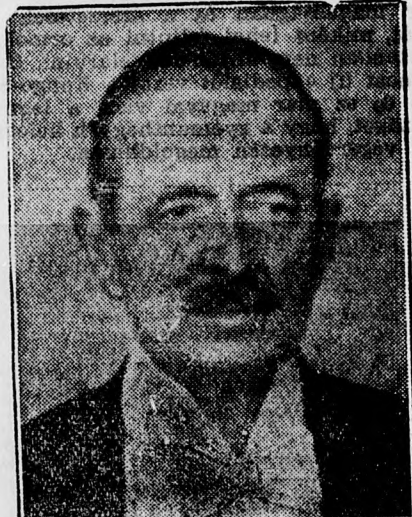
Halálra gázolt a vonat egy éjjeli őrt. Marosvásárhely. Saját tud. Halálos szerencsétlenség történt a medgyesfalvi vasúti állomáson. A szerencsétlenség áldozata Vajda Péter sáromberki éjjeli őr, aki a vizsgálat megállapítása szerint kiugrott a teljes sebességgel rohanó vonatból. A vonat kerekei a megdöglötlen embert halálra gázolták. Valószínű, hogy Vajda Péter azért ugrott ki útközben, mert arra ébredt, hogy a vonat túl vitte azon az állomáson, ahova igyekezett. A hatóságok a vizsgálat lefolytatása után megadta a temetésre az engedélyt.

HEGYILAKÓK NEMZETKÖZI ÉRTEKEZLETE. Varsóból jelentik: Zakopáneban érdekes nemzetközi összejövetelt készítenek elő. A lengyel Tátra kies fekvésű fürdőhelyén rövidesen összeül az a bizottság, amelynek feladata, hogy előkészítse a hegyilakók jövő évben egybehangzó értekezletét. Az értekezleten festői népviseletben részt fog venni a magyar, német, francia, szlovák, román, olasz, bolgár és délszláv hegyilakók küldöttsége. A nagygyűlés tárgysorozatán szerepel a különböző hegyilakók táncainak bemutatása.

Rablótámadás a várad nagypiactéren. Nagyvárad. Saját tud. Vakmerő rablótámadás történt a nagypiactéren. Három rovtomultú betörő megtámadta Con drea Pamfil 18 éves legényt, akit összeverték és batyuját is elrabolták. A vásártéri utonállók már menekülni készültek, midőn a legény segélykiáltására előkerült néhány rendőr. A rendőrök elfogták a merénylőket, akikről kiderült, hogy Ra du Florian kőműves, Malek Gyula és Gl a t z György rovtomultú betörőkkel azonosok. A három rablót — tekintettel arra, hogy Nagyváradon ostromállapotú intézkedések vannak érvényben a rendőrség átadja a kolozsvári hadbíróshoz.

Családi háborúság halálos áldozattal. Marosvásárhely. Saját tud. Családi perpatvar következtében súlyos összeütközés támadt két házastárs között. A veszekedés verekedéssé fajult s ennek során Nica Ileana feleségét agyonlőtte Munteanu Cozma 29 éves legényt. A gyilkos leányt a csendőrség őrizetbe vette. A verekedés alkalmával egyébként súlyosan megsebesült Nica Anna, a gyilkos leány egyik hozzátartozója is, akit sérüléseivel kórházba kellett szállítani.

A „Sárga csikó” a nagyváradai Református Kulturházban. Hosszas halgatás után ímett a város közönsége elé lépnek a Hegyi Kulturház műkedvelői. Ez alkalommal a „Sárga csikó” című 4 felvonásos népszínművet mutatják be s az előadást nagy szüreti bál követi. Az előadás szombat, 22-én pontosan fél tíz órakor kezdik. Jegyekről jó lesz előre gondoskodni. Jegyek elővételben 30, 20 plusz 7 lei bélyegtaxa. — Emődy János, Str. Alexandru, Nagy P. István, Bulv. Regele Ferdinand 25. és Várady József, Str. Pasteur 73. sz. a üzletében válthatók.

Cyrl orosz nagyherceg, a Romanov-ház feje, 62 éves korában Párizsban meghalt. Kevéssel az orosz cár meggyilkolása után, párizsi emigrációjában cárrá akarta kikiáltatni magát, de az orosz cári trónt soha el nem foglalhatta.

TURISZTIKA

Soc. Turistilor Vulturil-Sasok Turista Egyesülete folyó hó 23-án (vasárnap) reggel 7 óras indulással Révre — az ottani cseppkő barlag megtekintésére — valamint a környékére rendez társas kirándulást. Résztvételi díj 80 és 90 lei. Jelentkezni lehet Mocsáry Sándor irógépésnél, Nagyvárad, Bul. Regele Ferdinand 13. Gyenge István ékszerésznél, Alexandri 12. és az Egyesület helyiségében, Dr. Lazar Aurel-utca -4.

Záróki nyitás. Párizs 11.72, London 20.94, Newyork 44.75, Brüsszel 74.80, Milánó 23.20, Amsterdam 241.10, Berlin 176.62, Prága 15.20, Varsó 82.75, Belgrád 10, Bucuresti 325.

FELHÍVÁS A NAGYVÁRADI NYUGDITÁSOKHOZ. Az októberi nyugdíjfizetések valószínűleg már a jövő hét vége felé megtörténnek. Erre való tekintettel a nyugdíjügyosztály vezetője felhívja az összes nyugdíjasokat, hogy könyveikkel együtt három napon belül jelentkezzenek az ügyosztályon.

Kijelölték Nagybánya új polgármesterét. Nagybánya. Saját tud. Hanzu királyi helytartó kétféle is Nagybanán járt, hogy a bányaváros vezetőjének kijelölése tárgyában a helyi hatóságok fejeivel megbeszéléseket folytasson. A napokban Coman Simion ezredes, vármegyei prefektus jött Nagybanára. A prefektus a királyi helytartótól kapott felhatalmazása alapján dr. Racolti Filip Alexandru volt prefektust jelölte Nagybánya város polgármesterévé, míg az alpolgármesterre Gárdonyi Nagy László városi erdőmérnököt javasolta. Az új városvezetőket a belügyminiszter nevezi ki állásukba.

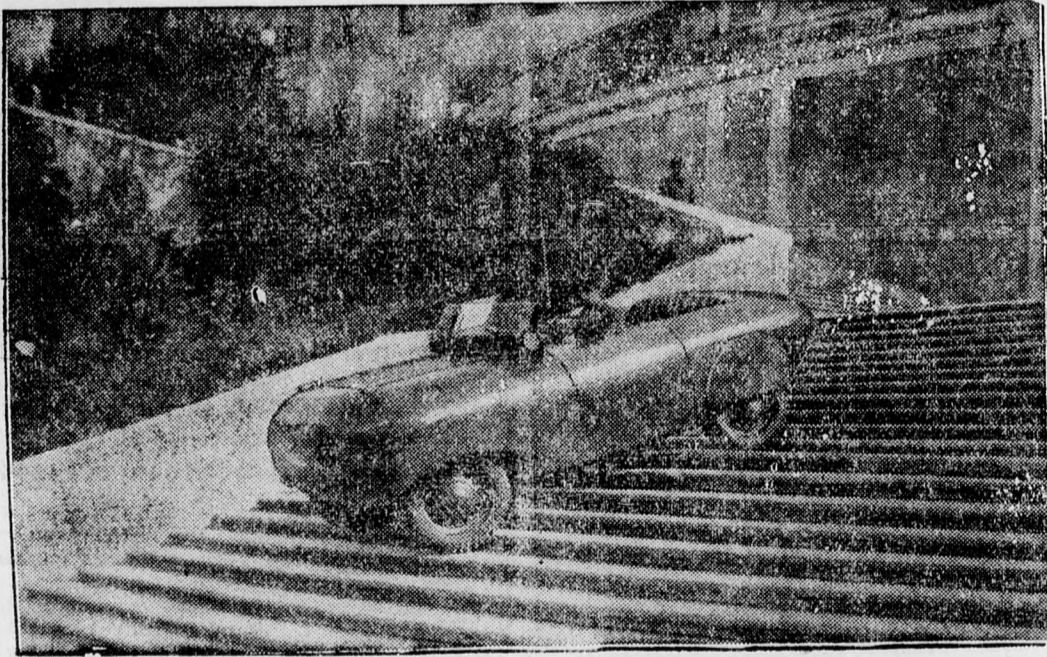
Fattinger—Solymoss O. S. B.:

Tanít az élet

Rendszeres, modern, az életből vett eseményekből összeállított kitűnő példatár. Fattinger hitoktató nagyszerű példatára I. és II. kötetének legkitűnőbb példái állították össze Solymoss bencés tanár hatalmas 300 oldalnál terjedelmesebb kötetét. Egyházi szónokok, hitoktatók számára elsőrendű segédeszköz. **Ara kartonkötésben 244 lei**

A Liszt Ferenc Énekkar létszáma kiegészítése céljából tagfelvételt hirdet. Jóhangu, intelligens hölgyek és urak jelentkezését szerdán és pénteken este 8-10 óráig kérjük. Az egyesület hivatalos helyisége: Nagyvárad, Alexandri-u. 13.

A koreai gyémánthegy. Vladivosztkából írják: Guralut tanár, a neves Ázsia-utazó legutóbb a koreai félszigeten járt és visszatérten itt beszámolt arról, hogy fölfedezte a Kongo-San nevű hegyet, amelynek egyes csúcsai tiszta és átlátszó kvarckristályokból állnak és a napfényben utólaghatatlan ragyogással kápráztatják a hegyet. A leírás szerint ezek a hegy-csúcsok hosszú távalaknak s erősebb tövükkel szilárdan támaszkodnak a Kongo-San bazalt-alapjaira. A hegyormok ragyogása oly erős, hogy a benézültek óvintik a fehér embereket az ormok megmászásától, ami még senkinek sem sikerült. Néhány évvel ezelőtt egy japán turistatársaság akart feljutni a kvarckupok tetejére, de a felutról visszafordult, mert a fekete szemüvegek dacára heves szembetegségeket kapott. A Kongo-San további érdekessége az, hogy völgyében negyvenhét buddhista kolostor van másfélszer méter magasságban és a szerzetesek tudják a módját, miként lehet feljutni az ormokra, titkukat azonban nem hajlandók elárulni. Guralut tanár most új expedíciót vezet a Kongo-San hegyébe és ez már magával viszi a legmodernebb eszközöket, hogy a gyémánthegyek keletkezésének titkát végérvényesen megoldhassa.

„Kétlű” gépkocsi
Érdekes találmányt mutatott be Trippel SA rohamosztályos-vezér, aki szárazon és vízben egyaránt használható gépkocsijával zökkenés nélkül ment végig Rómában egy 137 lépcsőfokból álló utzakaszon

A maharadzsa kalandja. Londonból írják: Devas maharadzsjának életé egy kalandos vadászati alkalmával csak nehezen mentette meg egy fiatal ember. A duszgázdag bensülött fejedelem gépkocsival indult párduevadászatra. A khandwai vadonban három párduecst ejtett el, egy negyediket pedig megsebesített. Azután a kocsi továbbbrogott. A visszafelé uton történt a baleset. A sebesült állat egy fa koronájából egyenesen a maharadzsa kocsjába ugrott és mindhárom benneülő embert alaposan megmarcangolta. A vezető mellett ülő fiatal vadász lőtte le a dühöngő állatot. A párduecstait súlyosan sérült állapotban szállították kórházba, a fiatal embert pedig rögtön nemesi rangra emelték.

Bevezetik Kolozsvárra a medgyesi földgázt. Kolozsvárról jelentik: A lakosság kívánalmának megfelelően már három évvel ezelőtt tárgyalások folytak a város vezetősége s a metángáz értékesítésére alakult társaság között. A tárgyalások során több olyan műszaki terv is felmerült, amelyek alkalmasak lettek volna arra, hogy megvalósítás esetén egész Kolozsvár gázszükségletét fedezzék. A felvetett tervek szerint gépi erővel sajátolnák a társaság hajlandó volt ugyan a város határáig felépíttetni a távvezetékét, de a városi hálózat megépítését már nem vállalta. Az ellentét még jobban kiélezte, hogy biztosítékot kívántak a várostól a kihitelezett gáz értékének a megfizetésére is. A társaság annakidején kötelezte magát, hogy a metángázt 1936 december 31-ig bevezeti Kolozsvárra s később ezt a szerződést két évvel meghosszabbították, de pár hónap múlva ez a határidő is lejárt. Kolozsvár város vezetősége a napokban átiratot kapott a gáztársaságtól. Az átiratban a vállalt tárgyalások újrafelvételét kéri. Kéri továbbá a vállalat: küldjön ki a város bizottságot, hogy ebben a fontos ügyben létrejöhessen a megállapodás. A tárgyalások ezek után Boremisa Sebestyén polgármester elnökletével rövidesen meg is kezdődnek. A régi szerződést, hír szerint, megsemmisítik és a tárgyalásokat új alapon folytatják.

A REPÜLŐGÉP-TÁNCI Newyorkból jelentik: Az angol „összetett repülőgép” óceánrepülésének sikere oly lelkes érdeklődést teremtett Amerikában, hogy a newyorki tánctermekben „repülőgép-táncnak” nevezett új tánc született meg, melyet nemrég mutattak be hivatalosan 400 táncantató előtt. A tánc bomjolt lépések és repülést jelképező akrobatikus mozdulatok sorozatából áll, végül a táncosnő táncosa hátra lübben, az összetett repülőgépet jelképezve, melynek kisebb gépe szétválás előtt a nagyobb gép szárnyfelületén nyugszik.

Temetés. Gaál László 76 éves korában Nagyváradon meghalt. Temetése október 18-án volt a Rulikovezky-temetőbe. (Caritas.)

Silaghi János 60 éves korában Nagyváradon elhunyt. Temetése szerdán délután 4 órakor lesz a Panti-utca 29. számú gyászházban. (Erdélyi „Concordia”.)

SPORT

Biró György megjavította a kalapácsvető rekordot

Jó eredmények a KAC idényzáró országos atlétikai versenyén. — Az Esta-sun atlétáinak sikere

Kolozsvárról jelentik: Ragyogó időben rendezte meg a KAC idényzáró országos atlétikai versenyét, amelyen számos vidéki atléta is indult. A verseny sportsikerét emeli, hogy Biró György, a KAC kiváló atlétája 46.17 méteres pompás dobásával megjavította a kalapácsvetés országos rekordját. A nap másik legjobb eredménye Dejenariu 11 mp-es 100 méteres eredménye. A részletes eredmények a következők:

Senior ezámok. 100 m.: 1. Dejenariu KAC 11 mp. 2. Kruppka Esta Sun Nagyvárad 11.6 mp. 3. Koppány Esta Sun 11.8 mp. 200 m.: 1. Vass KAC 24 mp. 2. Koppány Esta Sun 24.2 mp. 3. Viktor Esta Sun 24.4 mp. 400 m.: 1. Viktor Esta Sun 54.8 mp. 2. Radu Sodronyipar 55.4 mp. 3. Galbács Aradi AC 57.4 mp. 1000 m.: 1. Fogulyán 2 perc 50.6 mp. 2. Nistor Esta Sun 2 perc 55.2 mp. 3. Árkossy KAC 2 perc 57 mp. 200 m. gát: 1. Kruppka Esta Sun 27.8 mp. 2. Pop KAC 30.8 mp. 3. Györfly KAC Magasugrás: 1. Yost Viforul Dacia Bucuresti 170 cm. 2. Czukor KAC 165 cm. 3. Mészáros és Liskay KAC 160 cm. Távolugrás: 1. Yost V. D. 625 cm. 2. Bartos E. S. 588 cm. 3. Salamon MSE 545 cm. Rudugrás: 1. Czukor KAC 300 cm. 2. Liskay és Kruppka E. S. 260 cm. Súlydobás: 1. Kruppka E. S. 12.12 m. 2. Fábik Elect. Temesvár 11.75 m. Díszkosvetés: 1. Biró György KAC 36.30 m. 2. Kiss E. S. 33.82 m. 3. Kruppka Esta Sun 31.09 m. Kalapácsvetés: 1. Biró György KAC 46.17 méter, országos rekord! (Régi rekord 45.55 méter. Biró György 1937.)

Ifjúsági számok. 110 m. gát: 1. Liskay KAC 17.6 mp. 2. Györfly KAC 18.9 mp. 3. Antal KAC 19 mp. 200 m. gát: 1. Koppány Esta Sun 29.3 mp. 2. Kiss Esta Sun 29.6 mp. 3. Liskay KAC 29.9 mp. 200 m.: 1. Grosan KAC 6 perc 22.6 mp. 2. Nistor Esta Sun 6 perc 23 mp. 3. Schuller KAC 6 perc 32.4 mp.

Hans Stuck győzött Brassóban

Brassóból jelentik: Románia hegycsúcsjainak során, a Poianan rendezték meg az utolsó autós és motorkerékpáros futamokat, amelyeknek eredményei a következők:

Versenyautók: 1. Hans Stuck 3 p. 18.4 mp. pályarekord. 2. P. Cristea 3 p. 41.1 mp. 3. Zamfirescu 3 p. 49 mp.

Sportautók: 1. Calcianu 3 p. 47 mp. 2. Joung angol 3 p. 56.2 mp.

Verseny motorkerékpárok: 1. Popa Ioan 3 p. 49.2 mp. 2. Bucur 3 p. 52.8 mp. 3. Niculici 4 p. 02.4 mp.

Sport motorkerékpárok: 1. Grätz Kolozsvár 4 p. 06.6 mp. 2. Penka Prága 4 p. 08 mp. 3. Székely Brassó 4 p. 21 mp.

Oldalkocsis motorkerékpárok: 1. Fenichel Brassó 4 p. 19.6 mp. A második gépet vezető Georgescu Lázár és utasa: Ieni Dumitrescu újágró, verseny közben buktak és súlyos sérüléseket szenvedtek. Kórházban ápolják őket.

Hans Stuck a verseny lezajlása után hazautazott Németországba.

A magyarországi NB állása:

1. Ujpest	7	6	—	1	24:	8	12	(2)
2. Hungária	7	6	—	1	17:	10	12	(2)
3. Kispest	6	5	1	—	21:	8	11	(1)
4. Nemzeti	7	4	2	1	22:	10	10	(4)
5. Ferencváros	5	4	—	1	16:	8	8	(2)
6. Budapest	7	3	2	2	10:	7	8	(6)
7. Phöbus	7	3	2	2	12:	12	8	(6)
8. Szeged	7	2	2	3	12:	12	6	(8)
9. Szolnok	6	2	1	3	10:	13	5	(7)
10. Taxisok	7	2	—	5	21:	18	4	(10)
11. Bocsikai	7	1	1	5	12:	18	3	(11)
12. Elektromos	7	1	1	5	11:	21	3	(11)
13. SSE	7	1	—	6	11:	32	2	(12)
14. ZSE	7	—	2	5	7:	29	2	(12)

Már 78.80 a gerelyvetés világrekordja. Helsinki-ből jelentik: Yrjö Nikkanen 78.80 méteres dobással új gerelyvető világrekordot állított fel. A hitelesített világrekordot 77.23 m-es eredménnyel Matti Järvinen tartja. Nikkanen az idén nyáron 77.87-et dobott, de ezt még nem hitelesítették.

Nagyvárad város polgármesterének hatásköre

Nagyvárad. Saját tud. Szombaton délelőtti ünnepélyes külsőségek között tették le az esküt és iktatták be hivatalukba Nagyvárad városának polgármesterét és két alpolgármesterét. Hétfőn délelőtti dr. Chirila Augustin polgármester már meg is ejtette a polgármester, illetve az alpolgármesterek hatáskörének beosztását. A beosztásról szóló határozat a következő:

1. szakasz. A polgármester hatásköre.
  - a) a közigazgatási, pénzügyi és technikai ügyosztály ügyei.
  - b) a városháza és a közüzemek személyzeti ügyei.
  - c) az árlejtések helybenhagyása, szerződések, alkalmazások és pénzügyi utalások, úgy a városházán, mint a közüzemeknél.
  - d) A. M. O. M. T. iroda ügyei.
2. szakasz. Dr. Gherman Victor alpolgármester hatásköre:
  - a) A kultur- és egészségügyi ügyosztály, valamint az állatorvosi hivatal ügyei, a városi vágóhíd ügyeivel együtt.
  - b) A gazdasági ügyosztályhoz tartozó városrendészeti hivatal, parkirozás, virágültetés, fásítás ügyei.
  - c) Vezeti és helyszínen ellenőrzi a városháza és a közüzemek által végzett összes építési és utca burkolási munkálatokat.
  - d) Betölti az anyakönyvvezető szerepét.
  - e) Elnöke az összes fogadás bizottságoknak.
  - f) A polgármesterrel együtt ellenőrzi a városházán és az üzemeknél a tisztviselő-osztály és a személynzet munkásságát.
  - g) A helyszínen ellenőrzi a városháza és az üzemek pénzügyi személyzetének munkáját.
  - h) Vezeti és ellenőrzi a közüzemek (vízmű, csatornázási és köztisztasági üzem egész működését).
3. szakasz. Dr. Solyom Kálmán alpolgármester hatásköre:
  - a) A gazdasági ügyosztály ügyei.
  - b) Elnökök az árlejtéseken.
  - c) A jogorvoslati hivatal ügyei.
  - d) A polgármesterrel együtt ellenőrzi a városházán és a közüzemeknél a tisztviselői osztály és a személynzet működését.
  - e) Vezeti és a helyszínen ellenőrzi a városháza és a közüzemek által végzett összes építési és utca-burkolási munkálatokat.
  - f) A helyszínen ellenőrzi a városháza és a közüzemek pénzbeszedő személyzetének tevékenységét.
  - g) Betölti az anyakönyvvezető szerepét.
  - h) Vezeti és ellenőrzi a városi villamosmű működését.

A beosztásról értesítették a két alpolgármestert és a városi főjegyzőt. A két alpolgármester már meg is kezdte működését. Kedden délelőtti dr. Solyom Kálmán látta el az anyakönyvvezető szerepét.

Világkörüli útra küldik Erzsébet hercegnő angol trónörökösöt

London, október hó.

Ez év tavasza óta, amikor is Erzsébet hercegnő, az angol trón örököse, betöltötte tizenkettedik életévét, nagy tanulás folyik a Buckingham-palota második szárnyának abban a szobájában, amelyet a trónörökös és húga, Margaret Rose hercegnő számára iskolaszobának rendeztek be. A két kis hercegnő korszakukhoz képest természetesen más-más időben kapja ott az oktatást. Az iskolaszoba derült paszetszínben kifestett világos terem, melynek legfőbb dísz egy szép régi angol kandalló, amely fölött a brit világirodalom óriási térképe függ. Van a teremben egy nagy fekete tábla is, egész közönséges állványon, hiányzik azonban a minden angol iskolában nélkülözhetetlen villanycsengő, amely az órák kezdetét és végét jelzi. Mert a kis hercegnő nem élvezheti a szabályosan ismétlődő szünetek pihenését, mert az órák addig tartanak, amíg a kijelölt anyaggal nem végeznek.

A LATIN ÉS A FRANCIA.

Erzsébet hercegnő óratervében több tantárgy szerepel, mint amennyi az angol iskolák szokásos tantervezetében. Így például Erzsébet hercegnőnek latinul kell tanulnia, hogy a latin nyelven írott régi állami okmányokat maga betűzhesse ki. A jogi tárgyakból is többet kell tanulnia, mint a hasonló korú kislányoknak. És ellenében az angol iskolásgyermekekkel, tanulnia kell idegen nyelveket, elsősorban a franciát. Így hetenként egy egész délután csak franciául szabad beszélnie. Már mint egész kis gyermeket oktatta a franciában nagyanyja, Mary királyné, aminek eredménye gyanánt Erzsébet fiatal koradacára is meglepő tökéletességgel beszél franciául.

ÉRDEKES UJSÁGCIKKEK

Az oktatás alapja természetesen a történelmi órák, ami érthető mert egy jövődéli királynőnek otthonosnak kell lennie a politikai és gazdasági történelemben. Nem kell azonban azt gondolni, hogy a fiatal hercegnő órárendje nagyon szigorú és kötött. Kívánságait nagyon is figyelembe veszik. Így például szorgalmasan olvassa a napilapokat, nem azért, hogy lépést tartson a napi politikai eseményekkel, hanem azért, hogy híreket keressen bennük más hercegekről és hercegnőkről. Az ilyen újsághíreket gondosan kivágja és heragasztja egy erre a célra szolgáló könyvbe. Így bizonyos értelemben a császári és királyi házak gyermekeinek történetét állítja össze. Különösen a rokoni kötelek érdeklik. Természe-

tes, hogy házitánítójá elmagyarázza neki a különböző uralkodócsaládok történetét, különös súlyt helyezve e családoknak az angol királyi házzal való rokonsági kötelékeire.

FÖLDRAJZI ÉS UTIEMLEKEK.

Nagyon fontos a hercegnő tanulmányi programján a földrajz is, amit a trónörökös nemcsak a kézikönyvek és a térképek száraz adataiból tanul, hanem a királyi család tagjainak a világ minden részéből származó utiemi-keinek gyűjteményéből, ami élő szemléleti oktatást tesz lehetővé. Az angol történelemnek Angliában fekvő nevezetes színhelyeit már mind meglátogatta Erzsébet hercegnő s azonkívül tervbe vették, hogy a kis trónörökösöt már a legközelebbi időben világkörüli útra küldik, hogy saját tapasztalataiból ismerje meg az idegen népeket és országokat, elsősorban természetesen a brit világirodalom népeit és országait.

ERZSÉBET HERCEGNŐ, MINT HÁZIASSZONY.

Míg a délelőtti tulajdonképpeni oktatásnak van fenntartva, addig délután a társadalmi magatartást kell elsajátítania a kis hercegnőnek, ami egy jövődéli királynő számára természetesen nagyfontosságú. Tökéletesen ismernie kell az udvari szertartásokat, ami nem kis dolog. E célból máris kis intim társaságokat fogad és ilyenkor neki kell betölteni a háziasszony szerepét. A nevelésnek erre a részére maga Erzsébet királynő ügyel föl.

A délután programja a testgyakorlás is, a sportolás, mert anyja a királyné, saját tapasztalásából tudja, hogy csak egészséges, acélos test viselheti el azokat a faramalkákat, amelyekkel a királynői hivatás jár. Hetenként egyszer uszoleckét is kap a kis hercegnő, aki most fog vizsgázni a mentőuszásból. Nagyon örül a táncóráknak s mivel különös hajlamot mutatott rá, nemcsak a társasági táncokra tanítják meg, de a művészeti táncokra is.

Megkövetelik a kis hercegnőtől azt is, hogy értsen minden tűmunkához, a finom hímzéshez éppen úgy, mint a harisnyastoppoláshoz. És említsük meg végül a zeneleckéket, amelyek nagy gyönyörűséget okoznak a zenére hajlamos kis hercegnőnek.

De ha aztán végül az iskolai óráknak és a társadalmi nevelésnek, akkor kedvére játszhatik kis pajtásnőivel a Buckingham-palotában — a királyi család rendes tartózkodási helye — vagy nekiülhet valamelyik kedvenc könyvének. A hercegnő könyvtára legnagyobb részben a más lányok által is jól ismert, lányoknak való ifjúsági könyvekből áll.

Arcárcikletek

Lakás
szavanként 3 lei

Irodának
alkalmas 2 szoba, november elsejére kiadó Nagyvárad, Mária királyné-tér 3.

Kétszobás
kerti modern lakás november 1-re kiadó. — Nagyvárad, Delavrancea-utca 10. szám.

2 szobás
komfortos lakás november 1-re kiadó. — Nagyvárad, Str. Ingusta No. 26.

Kiadó
udvari lakás: 2 szoba, előszoba, konyha, kamara, november 1-től Nagyvárad, Str. Brătianu 61. szám.

Modern
magánház, 2 szobás, kiadó. Nagyvárad, Str. N. Balcescu 23-a.

Két szoba,
hallos lakás novemberre kiadó. Nagyvárad, Boulevardul Regele Ferdinand 49, illetve Parintel Danila 7.

Adás-vétel
szavanként 3 lei

Veszek
mindenféle papírt és könyveket, ruhaneműt és ócskaholmit. Hívásra házhoz megyek. — Klein Dezső, Nagyvárad, Str. Budai Deleanu 2. szám.

PUHA CÍMOT
állandóan vesz a Szent László-nyomda r. t., Oradea.

Allást nyec
szavanként 2 lei

Egy
szorgalmas bejáróné felvétetik. Nagyvárad, Take Joneacu-u. 24.

Németül
beszélő gyermek lányt keresek. Nagyvárad, Str. Pasteur 13.

Kényszereladások
8 lakásos alapincézett sarokház nettó 53.000 hozammal 400.000. Másik 5 lakással, új épület piacnál, nagy telekkel 530.000. Sarokház, prima helyen 3 lakással 230.000. Minden igénynek megfelelő házak, szőlők, telkek eladó. Kérjük azokat, akik ingatlanukat eladni óhajtják, szíveskedjenek irodánkba jelentkezni, gyorsan lebonyolítjuk. **Horvát** ingatlaniroda, Nagyvárad, Bulv. Regele Ferdinand 16. szám.

Házmasternek
gyermektelen házaspárt keresünk. Ertekezhetni Nagyvárad, Pável püspök-utca 24. szám

Allást keres
szavanként 1 lei

Allást keres
szerény igényű intelligens leány, aki románul is beszél, gyermekek mellé vagy házi-kéziasszonynak. Cim: Farkas Katalin, Nagyvárad, Delavrancea-utca 43. I. em.

Keresztény
háztartásban elhelyezkedést keres tisztviselő özvegye. Cim a kiadóban.

Különféle
szavanként 3 lei

Iskolás gyermeket
teljes ellátásra felve szék. Nagyvárad, Str. Porombului 11.

Borait
literenként ismét méri Nagyvárad, Dimitrie Cantemir 29. sz. a. Kaczián szőlőbirtokos.

Mozgósínházak műsora:

APOLLO: ROSALIE. Hajmássy Ilona, Eleamor Powell és Nelson Eddy-vel.

CORSO: VÉGZETES FUTAM. Myrna Loy és Warner Baxter-rel.

DORIAN: CHICAGO. T. Power, Alice Faye és Don Amecheel.

Mit tegyek? Mit ne tegyek? ha szép akarok lenni?

Írta: dr. Mezey Károly

Tartalomjegyzékből: A szépség ápolása. — Szépségápolószerek. — Puder. — Szappan. — Masz. — Napfürdő. — A dohányzás hatása a szépségre. — A bőr szárazsága. — A bőr zsírossága. — Pattanások — Ráncok. — Szep. — Májf. — Anyajegyek. — Szem. — Bőrkegese. — Az orr vörössége. — Bördaganatok. — Fagyás. — A kéz, a láb és a hónalj rendeltelen izzadása. — Hajhullás. — Ószülés. — A körömök ápolása. — A fogak ápolása. — Elhajasodás. — A szem szépsége stb. stb. Ára 95 lei.

LEGUJABB

A fasiszta nagytanács ismét éjszakai ülésre gyűl össze

Megelégedettség Franciaországban a francia-olasz diplomáciai viszony helyreállításán

Rómából jelentik: A fasiszta nagytanács kedden este 10 órakor Mussolini elnökletével ülést tart. Valószínű, hogy ezen általános politikai és külpolitikai kérdésekről lesz szó.

Párizsból jelentik: A francia közvélemény meglepéssel vette tudomásul, hogy Olaszország hozzájárult François Poncet római francia nagykövetté történt kinevezéséhez. Az új nagykövet november első napjaiban foglalja el állomását.

A Petit Parisien azt óhajtja, hogy Franciaország és Olaszország ismét bizalomteljes és szíves viszonyba lépjen, ami által lehetőség nyílna a két ország közötti ellentétek kielégítő rendezésére. Az olasz közvélemény franciaelle-

nes magatartásáról szóló hírek azonban nyugtalanságot és esodálkozást kellettek Párizsban. A Matin szerint François Poncet csak akkor vehet eredményes munkát, ha francia részről előzetesen letörték a fasisztaellenes szélsőséges irányzatot.

BÉKEHULLÁM ANGLIÁBAN

Londonból jelentik: A keddi reggeli angol lapok tele vannak békehírekkel. Nagy meglepődést váltott ki az a bejelentés, hogy Németország 500 ezer tartalékost elbocsájt. A Daily Express pedig azt írja, hogy öröndetes dolog, hogy Spanyolországból nem 10 ezer, hanem máris 15 ezer önkéntest vont vissza a Duce.

Diplomáciai úton ismét megindultak a cseh-magyar tárgyalások

A cseh kormány 48 órán belül új ajánlatot tesz Magyarországnak

Belgrádból jelentik: A Vreme úgy értesül, hogy a magyar és cseh kormány hozzájárul a csehszlovákiai magyar nemzetiségű területek kérdésében a tárgyalások újrafelvételéhez. A jelek azt mutatják, — írja a Vreme, — hogy a tárgyalások a két ország között diplomáciai úton már meg is indultak és nem lehetetlen, hogy ezen az úton létre is jön a megegyezés, úgyhogy újabb magyar-cseh találkozásra nem lesz szükség.

Londonból jelentik: A Reuter jelentése szerint hihető, hogy Csehszlovákia 48 órán belül újabb ajánlatot tesz Magyarországnak, mely esetben a tárgyalások diplomáciai úton folytatódnak. Ha ismétellen elfogadhatatlanok az ajánlatok, akkor a négy hatalom nagykövetei és követei tanácskoznak. Cseh diplomáciai forrásból úgy értesül a Reuter, hogy az újabb csehszlovák javaslat nagyobb területet ajánl fel az eddigi ajánlatnál, köztük már Érsekújvár, Léva és Lonsc is ott van.

A Times prágai levelezője szerint, a müncheni tanácskozás során Chalkovszkynak azt ajánlották, hogy Csehszlovákia minden lehető engedményt adjon meg, hogy végleg rendeződjék az egész cseh probléma. A lap Berlinből úgy értesül, hogy

A lengyel nagykövet a kárpátaljai ruthén kérdéstről tárgyal Párizsban

Öthatalmi értekezlet a cseh magyar kérdés eldöntésére

Párizsból jelentik: Bonnet francia külügyminiszter hétfőn megbeszélést folytatott a párizsi lengyel nagykövettel. A megbeszélésen a Kárpát-vidéki russzínföldnek Magyarországhoz való jövő kapcsolatáról tárgyaltak.

Párizsból jelentik: Illetékes francia körökben kijelentik, hogy ha nem jön létre megegyezés Csehszlovákia és Magyarország között, nem is négyhatalmi, hanem öthatalmi értekezlet élé kerül a kérdés, mert Lengyelország is részt akar venni a tárgyalásokban, mint köz-

vetlenül érdekelt fél. A francia baloldali lapok azt írják, hogy Prága titokban Németország kezére játszotta a szudéta-földi menekülteket és a helyzet az, hogy a cseh kormány fölvette Angliától és Franciaországtól a menekültek segélyezésére szánt hatalmas összegeket, de időközben már túl is adott a Prágába menekült nemzeti szocialista-ellenes elemeken.

BENES ELŐADÁSAI A CSIKÁGÓI EGYETEMEN

Csikágóból jelentik: Az itteni egyetem rektora közölte, hogy Benes volt csehszlovák

köztársasági elnök előadást fog tartani a csikágói egyetemen. Azt még nem tudják, hogy az előadásait mikor kezdi meg.

NEM LESZ POLITIKUS AZ ÚJ CSEH KÖZTÁRSASÁGI ELNÖK

Prágából jelentik: A koalíciós cseh pártok hétfőn este ülést tartottak és az a vélemény alakult ki, hogy az új államfőnek nem szabad politikusnak lennie. Állítólag megállapodás jött létre a Zsivnostenska Banka jelenlegi elnökének, Preis Jaroslavnak személyében. Londoni jelentés szerint Preis elnökké választása befejezett tény.

Stalin felveszi a cári címet

Londonból jelentik: A Daily Telegraph szerint Stalin rövid időn belül megváltoztatja eddigi címét és olyan rangot vesz fel, mely inkább kifejezésre juttatja, hogy az ő személyében összpontosul a szovjet állami hatalom teljes irányítása. Jelenleg csak a kommunista párt főtitkárának címét viseli Stalin és az államfő Kalinin. Ez azonban csak névleges államfő, mert hatalma csak papíron van. A lap úgy tudja, hogy Stalin új címével kapcsolatban gyökeres belpolitikai változásokra is sor kerül Szovjet-Oroszországban.

Haldoklik Kemal Attatürk, a török köztársasági elnök

Új államfőnek első helyen Dzselal miniszterelnököt emlegetik

Istanbulból jelentik: Kemal Attatürk köztársasági elnök állapotáról legutóbb kiadott jelentés szerint a nagybeteg érverése már mindössze csak 32 és halála bármely pillanatban bekövetkezhet.

Kemal Attatürk már hat hónap óta beteg. Súlyos májbetegség szenved és betegsége ellenére nemrég kísátszai útra indult. Ez az út, úgy látszik, végzetes volt.

Törökországban már is megindultak a találgatások, hogy ki lesz Kemal Attatürk utóda. Első helyen Bayar Dzselal miniszterelnököt emlegetik, aki németbarát. Kivüle elöterben áll Okjar Behid bég jelenlegi londoni nagykövet, sőt Izmet Inonü volt miniszterelnököt is emlegetik, bár kérdéses, hogy ez utóbbi magas korára való tekintettel, vállalná-e az államfői tisztséget.

Sir Cyril Newal (X) angol légügyi marsall Párizsba érkezett, ahol hosszas tárgyalásokat folytatott francia légügyi ténnyezőkkel. Ez a kép Buillemín tábornok, a francia légügyek parancsnokának társaságában készült Sir Cyril Newalról, a párizsi légügyi miniszter udvarán.

Készült a Szent László-nyomda Rt. körtorgógépén, Oradea, Str. Regele Carol II. No. 5